

Studenški dom

Štev. 67

U Ljubljani, 21. marca 1936

Leto 1.

Kraljevski namestniki in vlada za pomirjenje v državi

Velika politična amnestija

Belgrad, 21. marca m. Zastopnik ministra za pravosodje g. Dragiša Čvečković je danes po seji plenarnega senata sprejel v ministrski sobi senata domače časnikarje in jih obvestil, da so kraljevski namestniki v imenu Nj. Vel. kralja Petra II. podpisali ukaz o pomilostivih političnih krivcev potom najvišje milosti. Ukar obseg skupaj 172 oseb, ki so bile z obsodbami pred raznimi sodišči obsojene po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Od tega števila se oprišča ostanek še izdržane kazni 99 obsojencev, znižuje se časovna kazna 65 obsojencem, 5 obsojencem pa se abolira kazna. Za tri obsojence pa je določena posamična amnestija.

Pomilostitev nadaljnega vzdrževanja kazni ima za pogoi, da pomilovane osebe v roku 3 let od dneva tega ukaza ne izvrše nobenega kazni-

vega dejanja, zločina ali preslopa iz koristljubija, ki se kaznujejo po predpisih kazenskega zakona ali kazenskega dela, ki se kaznuje po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Ta akt najvišje milosti, izvršen na predlog kraljevske vlade, ima za cilj, da priprave k pomirjenju prejšnjih zaostrenosti v naši državi.

Belgrad, 21. marca m. Na današnjem 7. rednem plenarnem sestanku senata sta bili prečitani dve interpelaciji Tome Jajzabetiču, od katerih je eno vložil na ministra za kmetijstvo o potrebi obveznega zavarovanja posekov v vinogradov, prizadetih po toči. Interpelant je zahteval za svojo interpelacijo nujnost, ki jo je minister Svetozar Stanković sprejel. Istotko je nujnost sprejel tudi plenarni senat. Nato pa je bila v načelu in posameznostih sprejeta prva konvencija, ki je bila na-

današnjem dnevnem redu, in sicer konvencija o izvrševanju mednarodnega pravilnika za plovbo policije in o izvrševanju te policijske službe na ozemlju Donave, ki tvori mejo med Jugoslavijo in Romunijo.

Nato je predsednik dr. Krulj z ozirom na to da da finančnemu odboru možnost, da dokonča svoje delo, današnjo sejo zaključil, prihodnjo pa napovedal za jutri ob 10.00, na kateri bo sprejet še druga konvencija med našo državo in Romunijo, ki je bila podpisana leta 1933 v Belgradu in s katero se urejuje vprašanje državljanstva in pristnosti. Na jutrišnji seji bo prečitano tudi poročilo finančnega odbora senata, ki bo plenarni senat obvestil, da je končal svoje delo ter o tem predložil svoje poročilo tako, da bo proračunska debata v senatu privela v pondeljek dopoldne.

Ustaje in upori v Hararju - Mohamedanci prehajajo k Italijanom

Abesinija postala plen nesloge

Gorai, 21. marca o. V pokrajini Hararju postaja notranji položaj vse bolj nevzdržen. Počela zadnjih dni govorje o velikih nasprotijih, ki so že od nekdaj bila v tem predelu Abesinije, ki je v verskem pogledu zelo mešan. Zadnje dni pa je prišlo do odprtika izraženja sovraštva proti vladajočim Amharcem, ki zapirajo in izkorisčajo vsa ostala plemena v Abesiniji. Veliko število muslimanskih in poganskih domačinov je pobegnilo iz svojih vasi in se javilo italijanskim predstavam. Ti pričovedajo, da je v Hararju vse gospodarsko življenje in vsa trgovina ohromela. Cesta, ki vežo Diredua s Hararem in po kateri se je že pred nekaj meseci razvijal velikanski promet, je danes čisto zapuščena, kajti tolpe abesinskih ubežnikov plenijo vse, kar jim pride pod roke. Zato ni čudno, da prebivalstvo v tem predelu sprejema Italijane kot svoje osvoboditelje. Neguš si sicer zelo prizadeva, da bi dobil simpatije mohamedanskega prebivalstva in je zadnje čase naslovil nanj več proglašov, toda vse brez uspeha. Sovraštvo mohamedancev, ki ga podziga razumljivo tudi Italijani s

svojo propagando, je zadnje čase naraslo tako, da vlada povsod odkrito mnenje, da bo abesinska nadvlast nad tem predelom v najkrajšem času nehal.

Sodžamski podkralj izpušten

Addis Abeba, 21. marca o. Dopisniki tujih listov poročajo, da je neguš vrnil svobodo rasu Hailiju, bivšemu podkralju v Godžamu, ki je bil dalj časa zaprt. Ras Hailij je eden najplivnejših članov abesinskega plemstva, zaradi tega ga misli cesar postavili znova za godžamskega guvernerja. Tako, ko je prišel iz ječe je ras Hailij imel več dolgih razgovorov z zastopniki sedanja abesinske vlade. To imenovanje rasa Hailija za guvernerja v Godžamu gre na rovaš uporov v tej pokrajini, ki jih meni abesinska vlada potolažiti na ta način, da imenuje priljubljenega dostojanstvenika za vladarja v tej pokrajini.

Prestolonaslednica na bojišču

Napoli, 21. marca. Pred nedavnim je z novo italijansko bolničarsko ladjo odplovila v Asmara so-

proga italijanskega prestolonaslednika Martija Jose. Visoka dama je dovršila več tečajev za bolniške sestre, predvsem za one, ki imajo posla s tropskimi boleznicimi. Kot streznica namerava ostati v eni izmed novih bolnišnic v Asmari.

London, 21. marca o. Abesinski minister Wolde Marian je v spremstvu glasovitega francoskega profesorja Jezea, nekakega napol urodnega zagovornika abesinskih interesov pri ZN prišel v London, da prisostvuje seji Svetega trinajstnika, ki bo odločila o usodi sankcij. Wolde Marian je poslal generalnemu tajniku ZN obvestilo, da je Abesinija sprejela povabilo ZN, načrte s sovražnostmi. V tem odgovoru povdaria abesinsko željo po miru in naglaša dejstvo, da italijanske čete kar naprej napadajo abesinske pokrajine. Odločno zanika, da bi Abesinija iskala pogojev in priliku za ločen mir z Italijom. Abesinija ne zahteva pri mirovnih pogojih nič drugega, kakor da ji Zveza narodov s svojo moralno silo zajamči nedotakljivost njenega ozemlja.

Do londonskih doletbah in mirovnih predlogih se Eden, Flandin, Van Zeeland poročali vladam

Krmarji Europe govor

Flandin

V svojem govoru je Flandin poudaril zlasti važnost sistema kolektivne varnosti, ki ga je treba raztegniti na vso Zapadno in Srednjo Evropo. Organizacija miru zahteva omejitev oboroževanja in zmanjšanje gospodarske napetosti. Razlike, ki so se pokazale med francoskim in angleškim stališčem, niso bile take, da bi mogle omajati sodelovanje med obema državama.

Flandinov govor je fakto v Parizu, kakor v Londonu vzbudil veliko pozornost in veliko odobravanje. Verjetno je, da bo ta govor odločilno vplival tudi na sestanek Svetega trinajstih v pondeljek.

Eden

London, 21. marca. Včeraj je v zbornici poročal zun. minister Eden o sporazu, ki ga je Anglia sklenila z Italijo, Francijo in Belgijo ter pri tem dejal, da je ta sporazum vrnil zaupanje v mednarodno pravo ter ustvaril pogoje, po katerih se bo spet vzpostavilo evropsko ravnotežje. Angleška vlada se bo zavzela za to, da se lokarnska pogodba uveljavlja v vsej svoji moći, zaradi tega bo prosila Nemčijo, da v nekaterih svojih zahtevah odneha. To se zlasti tiče zoperne nemške zasedbe demilitariziranega pasu v Porenju. V nadaljnjem

gorovu se je Eden dolžkal tudi omejitev oboroževanja in gospodarskih odnosa med posameznimi državami. Upa, da bo nemška vlada upoštevala vse razlage, ki so ji bili navedeni in, da bo vodila pametno politiko.

Van Zeeland

Bruselj, 21. marca. AA. Zunanji minister Van Zeeland je dal danes popoldne v poslanski zbornici izjavno o londonskem sporazu. Van Zeeland je seznanil poslance z vsebino londonskega sporazuma med štirimi lokarnskimi državami in je dejal med drugim, da je zdaj prepričan, da je mir zagotovljen. Porenjski statut, je povdaril Van Zeeland, bo revidiran. Zdaj imamo poročila za primer bodočih kršitev pogodb. Sedajo kršitev pogodb so v Londonu priznali.

Predsednik vlade in zunanji minister van Zeeland je nato apeliral na Nemčijo, da sprejme londonski sporazum. V Londonu, je nadaljeval minister, smo izključili sleherno misel na sovraštvo in smo si prizadevali, da bomo nepristranski. Zastopniki raznih držav so odnehalo do skrajnih meja. Če Nemčija pristane, bomo premagali vse sedanje težkoče, če pa odkloni, moramo misliti, da je Nemčija svoje predloge razglasila z docela drugim duhom, kakor je svet mislil.

Pota italijanske politike

Rim, 21. marca. Včeraj so prispevali v Rim avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg in zun. minister Berger Waldenegg ter madžarski min. predsednik general Goembös in zun. minister Koloman Kanya. Na kolodvorju je avstrijske in madžarske državnike sprejel del italijanske vlade z Mussolinijem na čelu, ki je prišel k sprejemu v uniformi korporala fašistične milice. Mussolini se je z državniki Avstrije in Madžarske zelo prisrečno pozdravil.

Italija dobila albanski petrolej

Tirana, 21. marca b. Po uradnem obvestilu albanske agencije sta včeraj podpisali novo pogodbo Italija in Albanija. Ta pogodba je gospodarskega in finančnega položaja in ureja vprašanje posojila 100 milijonov zlatih frankov, ki jih je italijanska vlada dala Albaniji že leta 1931. Včeraj pa so podpisali dopolnilno pogodbo in pravilnik k dosedanjem trgovski pogodbi med Italijo in Albanijo. V tej pogodbi je

zlasti važno določilo tisto, ki govorja o neomejeni koncesiji, katero dobi Italija za izkorisčanje novih albanских petrolejskih vrelcev. Dalje določa pogodba tudi način, kako bo Italija upravljala albanske železnice, ki so vse last italijanskih družb.

Italijanska vojska

Rim 21. marca. Včeraj se je v fašistični zbornici začela razprava o proračunu vojnega ministarstva. Poročilo je podal državni podstajnik v vojnem ministarstvu general Baistrocchi. V poročilu je general Baistrocchi poudarjal, da je proračun predviden samo za redne izdatke italijanske vojske, za vojsko v Afriki pa je treba, kakor došle, iskati kritja drugod. Od začetka vojne je bilo poslanih v Vzhodno Afriko 200 tisoč vojakov, 20 tisoč častnikov in 15 tisoč podčestnikov. V Afriki pa je tudi več stotisoč vojakov, nacionalnih in kolonialnih odredov in veliko število delavcev. Doma pa ima Italija stalno pod orozjem 1 milijon 200 tisoč vojakov. Baistrocchi je naglašal, da polaga italijanska vlada največjo važnost na tehnično opremo svoje

Program jap. vlade

Tokio, 20. marca. AA. (Havas) Nekateri današnji jufraniji prinašajo nove podrobnosti o programu nove Hirotove vlade in poudarjajo med drugim tečejočega programa:

1. Delo za okrepitev državne obrambe, in sicer: a) moderniziranje opreme vojske; b) okrepitev japonske mornarice in čim boljše usposobljenje japonskih pomorskih sil za akcijo v zapadnem Pacifiku; c) izdelava načrta za mobilizacijo industrije za potrebe državne obrambe; d) izdelava načrta za zagotovitev čim izdatnejših petrolejskih rezerv za Japonijo.

2. Delo za ozdravljenje japonskih finanč. Pri tem delu sta najvažnejši točki: a) znatno povišanje davkov, in b) najeti celo vrsto notranjih posojil.

vojske, za katero se bo trudila ljudi v bodoči. Z vsemi silami bo podpirala v prvi vrsti motorizacijo svojih vojnih edinic, ki so se v Vzhodni Afriki izkazale kot najbolj prozne edinice. Svoj ekspozicije je zaključil s slavoslovjem velikim zmagam v Africi, fašistični Italiji in svojem Dučiju. Povedal je, da je Italija tudi doma vsak trenutek vedno pravljena zoperstavili se vsakomur.

Flandin proti sankcijam

Pariz, 21. marca. AA. Havas poroča: V svojem poročilu parlamentu je Flandin v vprašanju sporov med Italijo in Abesinijo izjavil slednje: »Povdari sem že, kako sem se trudil in v koliko sem uspel, da bi obnovil mirovno fronto Štrese, ki mora biti sedaj uresničena, ko se bodo začela mirovna pogajanja, ki sem jih predlagal v Zenevi. Ta pogajanja bi moralna privesti do skorajnjega konca sovražnosti in sankcij.«

Uradni krogi so sinoč podčitali važnosti te izjave in izjavili, da je treba konec sovražnosti in sankcij ematrati čisto za francoski predlog. Flandin je bil izvoljen nobenih posebnih pogajanj v tej smeri z Grandijem v Londonu in se nato tudi ni sestjal z italijanskim veleposlanikom v Parizu. Ko je Flandin predlagal ono resoluciono v odboru osemajnajstnikov, se ni poprel sestjal z italijanskim zastopnikom. Flandin je audi včeraj postopal na isti način. Flandin meni, da bo imel več uspeha, če spontano stavi svoje predloge kot pa pozneje, če jih predhodno zavije v dolgotrajna pogajanja, ki navadno vso zadevo zapeljejo na stran pot. Če hoče Francija ohraniti svoje mednarodne obvezne, potem mora na vsak način ohraniti svoje prijateljstvo z Italijo. Flandin hoče ustvariti tako razpoloženje, ki bi bilo ugodno za pogajanje.

Zadnja seja franc. parlamenta

Pariz, 21. marca. AA. Havas poroča: Zutraj ob 3 je bila zaključena zadnja seja parlamenta, ki je bil izvoljen leta 1932. Na tej zadnji seji je parlament izglasoval gotovo število zakonskih predlogov, ki so bili na dnevnem redu. Prva seja novega parlamenta se bo vrnila 1. junija. Zadnjo sejo je zaključil z daljšim govorom ministru predsedniku Sarrautu, ki je izjavil, da je lahko vesel, da se zadnja seja zaključila z lepo soglasnostjo po gorovu zunanjega ministra Flandina, ki je zbral Francijo enoto okoli sebe.

Nato je Sarraut izjavil, da bo vlada vodila volitve lojalno in okretno in ne bo v nobeni smeri poskušala vplivati na njihov potek. Poslanci lahko povedejo svojim volilcem, da v vsej dobi republike ni bilo tako težkih trenutkov, kakor smo jih preživel v zadnjih štirih letih. Dopustite, da ob tej prilici izrazim željo, da bi nova skupščina bila prežeta s temi vodilnimi mislimi: z ljubezni napram domovini, vdanosti do republike in spoštovanjem parlamentarnih ustanov.

Washington pod vodo

Washington, 21. marca. AA. DNB. poroča: Sedanja poplava v USA je največja po letu 1889. Vsi mostovi, ki večno Washington z Virginijo ali z jugom, so ali poplavljeni ali pa so zaprta za promet, ker je nevarno, da se porušijo. Reka Potomac drvi s strašno hitrostjo in silo mimo Washingtona. Vsi hiši, ki so na obali le reke, so pod vodo in mnoge od njih se rušijo. Promet na reki je popolnoma nemogoč. Voda meče čolne in vecje ladje ob stebre mostov v silebri za stebre se razbija. Predsednik Roosevelt je odložil svoj dopust do pečka. Roosevelt je tudi objavil proglast na narod, da naj se ustvari pomožni fond, ki bi znašal 3 milijone dolarjev za tiste družine, ki so v 11 državah severnoameriške unije izgubile o priliklje katastrofe celotno premoženje. Uradniki delajo noč in dan, da spravljajo na varno tajne akle in ostale važne dokumente iz vladnih palac, ki so v nevarnosti, da bodo poplavljene.

Hauptmann bo usmrten

Newyork, 21. marca. AA. Iz Trentona poroča: da je izvrševši smrtni kazni na Hauptmannom dolomcu bodo samo novinarji in uradne osebnosti. Med tem časom se bo guverner poskušal sestati s Condomom.

Barva podmornic

London, 21. marca. AA. Britanska admiralitet je izdala nekatere izpreamembre in dopolnitve do sedanjih določil o podmorniški službi v britanski mornarici. Te izpreamembre in dopolnitve določajo med drugim tudi barve podmornic. Tiste podmornice, ki so namenjene predvsem službi na Atlantiku, imajo biti barvane zelenkasto sivo, v Sredozemskem morju modro, v Rdečem morju pa rdeče, da jih nasprotnik čim teže opazi.

Prijet defraudant

Marib

Govor senatorja Djordjevića**O integralnem jugoslovenstvu**

V debatu, ki se je vršila po govoru ministra predsednika dr. Stojadinovića, je poselil tudi senator Dragoslav Djordjević, ki je imel sledeči govor:

Megleni pojmi

Pri nas se prepogosto govorji o unitaristični nacionalni misli, o integralnem jugoslovenskem nacionalizmu o integralnem jugoslovanstu in slično. Nihče pa se ni doslej zadosti potrudil, da bi točno opredelil formalno in stvarno označko pojma jugoslovenskega nacionalnega unitarizma. Ako tako zvano integralno jugoslovanstvo in tako zvani jugoslovenski nacionalni unitarizem pomenita, da se morajo pojmi Srb, Hrvat, Slovenec, stopiti popolnoma, to se pravi številčno v eno, a dejansko, da morajo ta tri imena, ki jih je ustvarila zgodbina in se jih narod tako krčevito oprijeli, popolnoma izgubiti, potem je s tem dejansko postavljen problem, ki je ne samo doslej ostal nerešen, temveč je sploh nerešljiv. Če imenovani pojmi pomenijo to, potem se ne smemo čuditi, da je v našem političnem življenju prišlo do nepošteneh borb med predstavniki takega jugoslovenstva in onih, ki takega jugoslovenskega nacionalizma ne samo da nočajo, temveč ga tudi razumeti ne morejo. Ali ni vsebina teh pojmov, da pomeni jugoslovenski pojem, ki znači širšo narodno zajednico Srbov, Hrvatov in Slovencev, katerih narodna imena in narodna samostojnost ni treba, da v takem kratkem času izgineta. Če je temu tako, potem odpira pričasti tako enega kakor drugega jugoslovenstva že odprta vrata.

Nerešljiv problem

Da je jugoslovenski nacionalni unitarizem, ki naj bo številčno edinstvo vseh treh pojmov Srbov, Hrvatov in Slovencev, sploh nerešljiv, dokazuje med drugim tudi naša živa politična sedanost. Z izvajanjem politike integralnega jugoslovanstva se je doseglo to, da so danes Hrvatje večji Hrvatje, kakor so sploh kdaj bili, da so Slovenci večji Slovenci, kakor kdaj sploh, da so tudi Srbi, posebno oni v Bosni, pripravljeni sprejeti poziv neke zelo odlične osebnosti s programom čistega srbskega nacionalizma. Ko ponudjam to dejstvo, moram takoj dodati, da nismo doslej nobene škode od hrvatskega nacionalizma, niti od slovenskega nacionalizma, niti ne bomo imeli od bodočega srbskega, pri tem pa vedno poudarjajoč državo kot nerazdružljivo ento. In še pod enim pogojem, da na eni, kakor tudi na drugi in tretji strani patmetni ljudje preprečijo, da se zdravi, širokogrudni in dalekovidni srbski nacionalizem, kakšen je vedno bil, ne sprevrže v nezdravi srbski sovinizem, ter da se zdravi slovenski in hrvatski nacionalizem, zaradi katerih obojih srbski interesi nikdar niso bili prizadeti, ne preobrene v nezdravi slovenski in hrvatski sovinizem, ker bi v tem primeru trpela ne samo država, temveč še preje prav ta trojica sama.

Odkod hrvatska skupnost?

Grem pa tudi, še dalje in poudarjam dejstvo, da so se danes skoro do poslednjega vsi Hrvati ustavili v eno narodno fronto in da je do tega hrvatskega narodnega pokreta prišlo iz obrambe in po krvidi tako zvane integralne jugoslovanstva, kot odgovor na jugoslovenski nacionalni unitarizem, ki je hotel prehitro in v nestrenostno izbrisati iz duše hrvatskega naroda vse ono, kar je narodu tako blizu in drag, posebno pa njegovo hrvatsko ime, za katero je pod tujimi oblastnimi vodil težke borce in katerega imena se ne more odreči na ljubo prav nobeni politični ideologiji in se ga tudi ne bo.

Tudi mi bomo dejansko doživeli pojaj srbskega nacionalizma, ki se bo rodil kot reakcija in, če hočete, kot odpor proti brezveščinskemu integralnemu jugoslovanstvu, ki hoče tudi iz duše srbskega naroda napraviti praznoto. Nastemu, da se držimo velikih besed našega velikega kralja Aleksandra I., ki je nekajkrat izjavil, da edinole dober Srb, edinole dober Hrvat in edinole dober Slovenc mora biti tudi dober Jugoslovan in mesto, da pustimo, da iz zdravega in svobodno razvitega srbskega, hrvatskega in slovenskega nacionalizma na naraven način in v teku časa vzraste zdrav jugoslovenski nacionalizem, so se pri nas v politično življenju zanesla načela nestrnega jugoslovenskega integralnega jugoslovanstva. In kot posledico tega imamo danes hrvatski, slovenski in srbski nacionalizem, ki rojeni v takem vzdružju in zradi obrambe ter iz ključovanja proti temu in takemu jugoslovanstvu prav lahko dovedejo pri vseh treh do nezdravega sovinizma.

Hrvati pravijo: Mi hočemo skupnost s Srbi, hočemo državo s Srbi, kaj hočemo in kam hočemo brez zjih. Toda enega pa ne maramo in nikdar in pod nobenim pogojem na to ne bomo pristali, da nehamo biti Hrvati. Hočemo državno skupnost s Srbi, toda ostanem Hrvatje. Vi Srb si lahko odrečete evojega srbskega imena ter svoje in narodne zastave ter svojega grba, morete zapoštoviti svoje srbske narodne tradicije, toda mi od vsega tega gotovo prav ničesar ne bomo storili. Tega ne storimo, ker nam to prav nič ni potrebno za naše skupno življenje, dalje pa tudi, ker je to popolnoma pogrešeno s stalično zdravega in močnega nacionalnega življenja. To so stvarna in javna zagotovila Hrvatov napram Srbov. V prvi vrsti besede Hrvatov predstavnikom integralnega jugoslovanstva, Hrvatje so s prav majhnimi izjemami razburjeni in vznemirjeni radi neprestanih in sumljivih zahtev integralnega jugoslovanstva, in so se postavili tudi tod v bran ter so na to odgovorili popolnoma enodušno zahtevo po ohranitvi hrvatske narodne samostojnosti.

Posledice

Ker ne verujejo, da morejo svojo narodno samostojnost ohraniti v tej naši urejeni državi, so nekateri od njih prišli na misel, na srečo le nekateri in ne najboljši, da je treba Hrvatom tudi teritorialno samostojnost, v kateri je edino mogoče ohraniti tudi narodno samostojnost. To je natežja poedala integralnega jugoslovanstva.

Pri nas so se vse preveč igrali s pojmom bratstva, brafske ljubezni in sličnim. Pa zakaj je treba v politiki boljliko in take sentimentalnosti. Zakaj se pri tem ne polaga važnosti bolj na stvarno sran, bolj na dejanske koriste skupnega narodnega življenja. Da smo bolj pazili na dejanske potrebe narodov, bi gotovo skrbeli v prvi vrsti za ogromne koriste, ki smo jih vsi Srb, Hrvati in Slovenci imeli od skupnega življenja. Rečem pa ljudi odkrito, da bi jaz prvi srbski separatist, če bi lo skupno državno življenje v katerikoli meri škodovalo interesom srbskega naroda, pa če tudi bi bili nam Slovenci in Hrvatje sliškali brašje. Kot tak bi se frudil, da bi z vsemi svojimi silami delal na to, da se

narod oprosti spon, ki so mu samo v škodo, a ne v korist. Prav tako bi bili Slovenci in Hrvatje izdajalci svojega naroda, če ne bi z vsemi silami trgali s sebe škodljive sponje, ko bi bili prepričani, da jim tako skupno življenje donaša samo škodo.

Danes so na srečo vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi spoznali vsesranske koriste skupnega življenja v državi in danes poleg zahteve, da se ohranijo naše narodne samostojnosti, nimamo nikjer večjega separatističnega pokreta, ki bi si zastavil za cilj razkosanje državnega teritorija ali kaj sličnega.

Velikokrat so kazali na dr. Korošca kot na separatista kot na človeka, ki ni jugoslovensko nacionalno orientiran. Jemljem dr. Korošca za primer, da pokazem na dejstvo, da bi bil on morda brez kakega sentimentalnega razloga poslednji Slovenc, ki bi resno mislil na kakršnokoli teritorialno ali kako drugo cepljenje Slovenije. Korošec je preveč praktičen človek, da bi se s takimi mislimi bavil, in preveč dobro ve, da bi s takim razcepiljenjem prišlo do cariških meja, z njimi vred do prenehanja mnogoštevilnih slovenskih tvornic, ki se bogate z denarjem iz cele Jugoslavije. Prav tako pa je tudi z drugimi tako zvanimi separatisti.

Svoboden razvoj vsem

Hrvatje so jasno in odkrito postavili svojo zahovo po ohranitvi hrvatske narodne samostojnosti. Kasna rešitev je mogoča? Možne so tri rešitve. Ali ta pokret pri Hrvatih strelji s silo, ali omogoči Hrvatom tudi teritorialno odcepitev, na podlagi katere bi oni mogli ohraniti svojo narodno samostojnost, ali pa najti neko tretjo rešitev. Takoj pa bom dejal, da je prva in druga rešitev nepraktična in dejansko neizvedljiva. Če Hrvatje hočejo ostati to kar so in to so bili skozi vso svojo zgodovino, potem bi bil greh ovirati jih v tem in zraven tega je tudi nemogoče v tem jih ovirati. Če Avstrija v tem ni uspela, je tudi gotovo, da v tem ne bo uspela Jugoslavija.

Tretja rešitev bi bila kompromisna, treba bi bilo dovoliti Srbom, Hrvatom in Slovencem, da vsaj nekaj časa morejo ohraniti svoja narodna imena in druge narodne posebnosti, ki prav nč ne ovirajo skupnega življenja. Toda ne na zmanjšanih nihovih narodnih ozemljih, temveč za skupnem ozemlju Jugoslavije, to se pravi, dovoliti Hrvatom da hrvatič, Srbor da srbijo in Slovencem da slovenijo.

Ni treba, da se zadržujemo na malenkostnih stvarih, niti ni treba dogodkov opazovati brez nihovove vzročne zveze, niti pričakovati vsega od avtoritetov oblasti, temveč je treba iskati globoke in stvarne vzroke nemilih pojavorov, o katerih govorj obravnavana interpelacija, in napraviti vsaj pol obrata naokrog in ti v tej stvari po stopinjah velikega kralja, in recimo: Srbi, Hrvatje in Slovenci, srbujte, hrvatujte in slovenujte, da boste mogli potem v polni meri tudi jugoslovaniti.

Mesto v Abesinijo — v kriminal

Mlademu Martinu, ki je bil rojen v sončnih goricah zelenega Stajera, ni bila povšči šivanka in zato je že kot krojač vajenec zapustil delavnico. Napolit se je po sŕnih in belih cestah v svet. Navadil se je tatarskega posla. Star komaj 25 let, že ima v črnih knjigah zaznamovanih 14 debelih točk na kontu kontu v lomov. Poleti je Martin pojavil se v Maroku. Ta Edvard je dečkom pravil:

»Abesinskega cesarja jaz dobro poznam. V Maroku sva bila skupaj. Pojdimo mu na pomoč! Dobro nas bo plačal. Kaj naj tukaj sedimo brez posla?«

Mladenci so začeli premisljivati Edwardovo načrte. Baje je z njim več obupancev, ki so bili brez strehe in kruha, odšli po skrivenih potih abesinskemu cesarju na pomoč. Stirje fantje z Martini pa so pozneje krenili kar čez mejo v Italijo, računajoč, da bodo lahko prišli na Francosko in od tam lažje v Abesinijo. V Italiji pa so se javili neki komisiji, ki je nabirala delavce za abesinsko podjetje. Bili so sprejeti. Zdravnik je vse štiri pregledal. Martini je odvrgel, češ, da je za takoj podjetje preslaboten in je tudi bolan. Martin se je nato več mesecov potkal po Kraju. Pozneje pa so ga kot nadležnega tuja izgnali čez mejo.

Januarju se je znašel na meji brez prebite par žepu. Slabo blečen. Pri Planini je nekemu kmetu ukradel praznično obliko, perilo in čevlje v vrednosti 1000 din. Pozneje pa je izmaknil v Brinju Še par čevljev.

Pred malim senatom je prav ponino priznal obe tativni. Resignirano je pristavljal:

»Kaj hočem? Boljši bi bil na toplem ko pa zunaj stradati in zmrzovati!«

Za osem mesecov bo Martin preskrbljen v varni hiši okrožnega sodišča.

Maribor**MARIBORSKO GLEDALIŠČE**

Sobota, 21. marca ob 20: »Bajadera«. Gosuje Josip Povhe. Globoko znižane cene. Nedelja, 22. marca ob 15: »Princezka in pastirček«. Znižane cene.

Ob 20: »Cigan baron«. Gosuje Josip Povhe.

Prijavljeni komik Josip Povhe gosluje samo dvakrat. V soboto, 21. f. m. nastopi v vlogi Louisa Philippa v opereti »Bajadera«, ki bo obenem zadnje uprizoritev le opere. Vnedeljo, 22. marca pa poje svinjerice Zsupana v opereti »Cigan baron«. Josip Povhe, ki je mariborski publiku še v najboljšem spominu izza svoječasnega angažmana v Mariboru. — Pri »Bajaderi« veljajo globoko znižane cene in se s sobono uprizoriljivo slavi ta opereta za več let z reperfoarjo.

Premiera drame »Siromakovo jagnies«, ki bo brezvdomno najzanimivejša letošnja dramska uprizoritev, bo v torek, 24. f. m. Ta drama spada med najboljše nemške moderne dramske proizvode, ki razen svoje nadvise učinkovite odrske obdelave že zanimal radi zgodovinskih oseb, ki v njej nastopajo in ki sta sam Napoleon Bonaparte in prosluli policijski komisar Fouché. To drama, ki je stavlja gled. uprava na reperfoar z velikimi stroški, režira glavni režiser L. Kovič. Za »Siromakovo jagnies« so nabavili popolnoma novo sceneri, vse moške kostume in to za soliste, zbor, štalište je izgotovila gledališka krojačnica, damska garderoba pa modni salon O. Neratove v Mariboru.

Otroška predstava po znižanih cenah bo to nedeljo popoldne. Ponove spele uspel Goljevo pravljico s petjem v godbo »Princezka in pastirček«, ki je deci tako všeč.

Seja občinskega sveta

Ljubljana, 21. marca.

Sinoč ob 5 je bila redna seja ljubljanskega občinskega sveta.

Dograditev bežigrajske šole

Med predsedstvenim poročilom, ki ga je podal župan dr. Adlešič, je bila posebno razveseljiva ugotovitev, da je SUZOR končno odobril 5 milijonsko posojilo, ki ga je najela mestna občina za dograditev bežigrajske osnovne šole. S tem je končno rešena tako pereča zadeva šole, ki so jo začeli zidati brez denarja tuk v razpisanimi vabilami ter spravili iz ravnovesja vseh mestne finančne. Sedanja uprava zavožene zadeve ni mogla praviti drugače, kakor da najame posojilo.

Poročila odsekov

Za finančni odsek je načelo poročal dr. Korun o raznih prošnjih in pritožbah, ki se tičajo največ mestnih davščin. On je podal tudi poročilo tehnične oddelek mesta ing. Horvatja. Dr. Stelle je poročal za gradbeni odsek, dr. Martinčič za obrtno-industrijski odbor in Musar za direktorj mestne klavnice namesto ing. Laharja. Majce, v odboru za oceno nabavk namesto ing. Hrovata dr. Ažman in Andrejka, v upravnem odboru za državne mešč. šole kot zastopnik staršev zdravnih zavodov dr. Iv. Oblak, kot mestni zdravnik dr. Ahčin. Nanovo je na podlagi poročila revizijske komisije osnovan odbor za upravo Delavskega doma, v katerem so izvoljeni Kozamernik, Stojec, Andrejka, Sušnik in Baš. V trošarinski odbor so izvoljeni dr. Korun, prof. Dermastja, Musar, Sušnik, Kralj, Oražem, Babnik, Andrejka in Soss. Nanovo je konstituiran upravni odbor piharne in so izvoljeni: Gerzinci, Babnik, dr. Korun in prof. Dermastja. V prehranjevalni odbor namesto ing. Laharja Babnik. V odboru, ki ima nalogo sanirati zavarovanje mestnega delavstva in sploh urediti vprašanje mestnega delavstva, so izvoljeni: dr. Ažman, dr. Kušec, dr. Korun, Likar, Baš in Sušnik.

Pravilnik za kulturni odbor

Dr. Stelle je načelo predložil pravilnik o organizaciji kulturnega oddelka in poslovanju kulturnega odbora. Po novih pravilnikih se izloča iz kulturnega oddelka tiskovni referat, ki preide na poklicnega novinarja. Ta bo neposredno podrejen predsedniku občine; s tem bo morda stik med mestno občino in časopisom živahnjšč.

Sledijo je par vprašanj, na katere je predsednik odgovarjal bodisi sproti bodisi iih odkazal prisotnem odsekom.

V lajni seji, ki je bila po zaključku javne, so bile na dnevnem redu osebne zadeve mestnih uslužbencev.

Poljčanski rudarji stavkajo

še za december niso dobili plače in sedaj stavkajo že tretjič v letošnjem letu.

Maribor, 20. marca.

Rudarji po drugih revirjih so siromaki, toda takih revežev gotovo ni nikjer drugje v naših krajih, kakor so v Stanovskem pri Poljčanah. Drugod dobivajo rudarji kljub vsemu praznovanje vsaj še skromno mezo, v stanovskem premogokopu pa jim podjetje dolguje mezo že od meseca decembra naprej. Že dvakrat so rudarji zaradi tega stopili v stavko, obakrat pa jih je podjetje potolažilo, da bo mezo plačalo, čim se vrnejo na delo. Ostalo pa je žal pri obljubah in tako so bili sedaj rudarji prisiljeni, da so letos že v tretji stopili v stavko. Rudnik v Stanovskem zaposluje okrog 100 delavcev. Podjetje jim je že na jesen prizelo zaostajati z mezo, vendar so do decembra z veliko težavo dobili to, kar so si prislužili s

trdim delom. Od decembra naprej pa jim je začelo podjetje zaradi pomanjkanja gotovine mezo mede izdajati kreditne nakaznice. S temi so rudarji potem kupovali pri trgovcih živila, pa le nekaj časa, ker so se potem tudi trgovci naveličali dajati na kredit, ker jim podjetje ni moglo nakaznic vnovčiti. Rudarji

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 21. marca: Benedikt.
Jutri, nedelja, 22. marca: Oktavijan.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočevar, Celovška 62 in mr. Gartus, Moste.

Kaj bo danes

Kazina: Drevi otvoritev velike pomladanske revije.

Društvena soba angleškega društva: Ob pol 21 predavanje Mrs. Lewis o angleških, škotskih, irskih in hebridskih narodnih pesmih.

Trgovski dom: Občni zbor društva trg. aranžerjev ob 20.

Društvena soba Kodeljevo: Ob 19 sestanek nižje fantovske kongregacije.

Predavalnica miner. instituta: Ob 18 predavanje dr. Mirkra Hribarja o kavzalnosti.

Dvorana Delavske zbornice: Ob 20 vprizori dramatični odsek društva »Delo in eksistencija« povrjeništvu za Šiško in Bežigrad. Skapinove zvi-jace.

Društvo »Bran-i-bor«, podružnica v Ljubljani načinjanja, da se radi nepredvidenih zaprek redni občni zbor, ki je bil določen za sinoč ob 20 v sejni dvorani mestnega magistrata ni vršil. Občni zbor je prenesen na petek, 27. t. m. ob 20 ter bo z istim dnevnim redom pravljako v magistratni posvetovalnicici. Tedaj vsi narodni obrambni delavci v zbor!

Mestni uslužbenci in službena vozila. Mestni župan dr. Adlešič je izdal sledičo okrožnico:

Vse mestne uslužbence opozarjam, da je nedopusno in prepovedano uporabljati katerakoli službena vozila (motorna, uprežna, kolesa itd.), uradne naprave (službeno prostore, inventar in potrebščine) kakor tudi mestne delovne moči v izven-uradne in zasebne svrhe, bodisi zase, bodisi za druge osebe ali korporacije.

V izjemnih slučajih daje dovoljenja za tako uporabo predsednik mestne občine.

Za ločno izvrševanje te odredbe so odgovorni nečelniki uradov in podjetij, ki so jim službena vozila, uradne naprave in mestne delovne moči podrejene.

Proti kršilcem te odredbe se bo postopalo po disciplinskih predpisih.

Na banovinski kmetijski šoli na Ormu pri Novem mestu se bo vršil v torek, dne 24. marca enodnevni čebelarski tečaj za začetnike v čebelarenju. Tečaj bo teoretičen in praktičen in se bo vršil ob 8–12 popoldne in od 2–6 popoldne.

V bratsko Bolgarijo!

V dneh od 17. do 19. aprila t. l. se bodo vršile v Plovdivu velike pevske svečanosti v proslavo 40-letnice Plovdivskega pevskega društva, katerega soustanovitelj je bil tudi naš slovenski rojak prof. Anton Bezenšek. Istočasno pa se bo v Plovdivu vršil tudi do sedaj največji bolgarski vzorčni velesejem, ki bo v celoti prikazal vse panoge bolgarskega gospodarstva.

Da bi se obisk pevskih svečanosti in velesejma v Plovdivu oljal, je sklenila jugoslovansko-bolgarska liga v Ljubljani, prirediti ob tej priliki potovanje v Bolgarijo, ki bi predvidoma trajalo 10 do 14 dni. Udeleženci tega potovanja bi obiskali Sofijo, Plovdiv, Staro Zagorje, Trnovo, Varno in na povratku event. Rilski samostan. Stroški tega potovanja so prečrutaniani z vso oskrbo na 1300 din. Kdor želi videti bolgarsko Bolgarijo ter se zanimal za to potovanje, naj se najkasneje do 25. t. m. prijaviti pri ligninem tajniku g. V. Bučarju, Mikloščeva cesta 22b-II, ki bo dal vse potrebne informacije.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALISCA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 21. marca: »Družinski očec«. Red B. Cene od 10 din navzdol.

Nedelja, 22. marca: »Vesele božje poč. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Sobota, 21. marca: »Sveti Anton, vsem zaljubljenih«. Izven. Cene od 24 din navzdol.

Nedelja, 22. marca, ob 15 ur: »Apropos, kaj dela Andula?« Izven. Cene od 30 din navzdol.

Ob 20 ur: »Katarina Izmajlova«. Izven. Cene od 30 din navzdol.

Ponedeljek, 23. marca: »Materinska proslava«. Izven.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 25. marca: 12. Plošča za ploščo – napev v. »opev (pester venček veselih glasbenih točk). – 12.45 Vremenska napoved, poročila. – 13.15 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. – 13.15 Plošča za ploščo – napev v. napev (pester venček veselih glasbenih točk). – Vremensko poročilo. – 18 Za delopust (Radijski orkester). – 18.40 Pri naših zadružniških (obisk v Stržišču, Naklem in Kropi, g. Rus Roman). – 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. – 19.30 Nač. ura: Zgodov. oseba prve vrste (dr. St. Zagorčič). – 19.50 Zunanj. politični pregled (dr. A. Kuhar). – 20.15 Pozdrav poročil – pester venček z godbo, petjem in prizori. – 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. – 22.15 Radijski jazz. Koncert ob 23. ur.

Drugi programi:

Sobota, 25. marca: Belgrad: 20 Srbski večer. – 22 Hrvatski trij. – 22.40 Prenos iz kavarne. – 23.15 Plesne plošče. – Belgrad II.: 14. Stranikovičev predavanje »Borci za zbljanje balkanskih narodov: od Grčije Jurija do kneza Pavla. – 20 Srbski večer. – Zagreb: 20 Klavir. – 20.30 Vokalni koncert. – 21.30 Tamburice. – 22.15 Plesne glasba. – Dunaj: 19.10 Weekend v zraku. – 20.10 Grbitezova vesela spovediga »Kje je on?«. – 21.40 Film. – 22.10 Soprani. – 23.05 Plošča. – Budimpešta: 15.30 Salonski orkester. – 20.30 Steffanijeva burleska »Junaka«. – 22.30 Zbor. – 23.15 Ciganška glasba. – Trst-Milan: 20.35 Massenetova opera »Werther«. – Rim-Bari: 17.15 Koncert. – 20.35 Simonijeva komedija »Opust«. – 22.15 Peštra glasba. – Praga: 19.35 Rudarska svatba. – 20.40 Lehrjeva opereta »Pomlad«. – 22.15 Plošče. – 22.30 Zahavni koncert. – Varšava: 20 Lajka glasba. – 21 Za Poljske v. tuji. – 22 Simfonični koncert (Ada Sari). – 23.05 Lajka glasba. – Berlin-Hamburg-Frankfurt: 20.10 Spomladanska vožnja po Donavi. – Vratislava: 20.10 Slezski večer. – Lipsko: 20.10 Pomladni nasproti. – Köln: 20.10 Koncert po Željanu. – Stuttgart: 20.10 Peter večer. – Monako: 20.10 Bavarski večer. – Bern: 20.10 Jožef Strauss opereta »Pomladni grak«. – 21.45 Plesna glasba.

Nepreviden ženski jezik

»Dober dan, gospa Kovačeva! Snoči sem se srečal z vašim možem, pa me ni videl.«

»Vem, gospod Smola, saj mi je že povedal.«

Se enkrat Planica

Naše stališče do Planice smo v ponedeljški številki lista točno objasnilo. Ker pa je planinska skakalnica še vedno predmet najrazličnejših debat za ali proti, mislimo, da bomo ustregli našim čitaljem s tem, da popolnoma jasno pokažemo na stališče, ki ga zastopa vrhovna mednarodna smučarska organizacija FIS.

Dne 14. februarja letos je v Garmischu zbravala FIS-a, ki je soglasno sklenila:

1. Skakalnice, na katerih se smejte vršiti mednarodne skakalne tekme, morajo biti priznane od FIS-e. –

2. FIS-a bo potrdila skakalnice, pri katerih je kritična točka največ 80 m.

3. Kjer se bo gradila kakšna nova velika skakalnica, se mora zgraditi v neposredni bližini tudi kaka manjša ali srednja skakalnica.

4. Start na skakalnicah, ki niso dovoljene po FIS-inih predpisih, je prepovedan in se kaznuje z diskvalifikacijo enega leta.

To so sklepi FIS-inega konгрresa. Iz stenografskega zapisnika pa je razvidno, da je naš delegat dr. Hadži, ki je zastopal našo zvezo na FIS-inem kongrusu, prvotno nastopal za skakalnicu, ki dopušča skoke preko 80 m in je motiviral ta svoj predlog z dejstvom, da je skakanje nevaren šport, ki zahteva ves pogum in popolno samouvladovanje onega, ki skače in je vseeno ali skače na velikih ali malih skakalnicah. V Planici je skakalnica, je nadaljeval, ki dopušča mnogo daljše skoke, pa se je izkazalo, da ni prav nič nevarna. Nato je odgovor predsednik FIS-e in izjavil: »Mi v športu ne maramo vzgajati nikakih akrobatov, ampak hočemo napraviti šport dostopen kar najširšim krogom.« –

Po govorih delegatov drugih držav, ki so tudi nastopili proti velikim skakalnicam, je tudi dr. Hadži svoj predlog umaknil, tako, da je bil predlog sprejet soglasno. Na kongresu je bilo zastopanih 27 držav.

SONJA Henie je postala profesionalka

Skrivnostno ščetanje, kaj je s Sonjo Henie in čemu je odpotovala v Ameriko, je postal popolnoma jasno. Sonja Henie je podpisala dogovor s filmskim podjetjem v Hollywoodu in bo odslej nastopala v filmu; poleg tega dogovora pa je podpisala tudi dogovor, da bo za 100.000 dolarjev štirikrat nastopila v Newyorku in poleg teh nastopov bo moralna pokazati svojo umetnost na ledu tudi v vseh drugih večjih mestih Amerike. Po teh nastopih pa bo šla v Hollywood, kjer pripravlja film, kjer bo ona nastopala kot glavna junakinja.

S tem je torej tudi zaključena njena dolgoletna športna karijera kot amaterka in bo odslej nastopala samo kot poklicna drealka.

DREVNO smučarsko prvenstvo

Letošnje državno smučarsko prvenstvo, ki bi se moralno vršiti že januarju v Mariboru, pa je bilo vsled slabih snežnih razmer preloženo na nedolžen čas, se vrši danes in jutri na Pokljuki in na Rožci nad Jesenicami.

Na Pokljuki se vrši tek na 18 km, norveška kombinacija in skoki. Na Rožci se bodo pa Jesenčani borili za naslov državnega prvaka v alpski kombinaciji.

Letalstvo med srednješolsko mladino

Ljubljana, 21. marca.

Ljubljanski aeroklub je podelil širokopotezno akcijo, da se dvigne med srednješolsko mladino zanimanje za letalstvo. Aeroklub je naprosil prisotna mesta za dovoljenje, da se smejo srednje šole udeleževati poučnih predavanj in demonstracij na aerodromu. Banska uprava je to dovoljenje izdala in v sredu popoldne je bil prvi tak izlet na aerodrom, kjer se je zbral dajaštvo višjih razredov II. državne realne gimnazije.

Predavanja oziroma demonstracije so predvidene tako, da bodo tekmo gotovega časa obiskale aerodrom vse šole in sicer vedno po par razredov skupaj.

Prvo tako predavanje, ki je bilo, kakor rečeno, v sredu popoldne, je v vsakem oziru doseglo svoj namen. Dajaštvo se je zbral okrog letala, ki so ga potegnili na letališče. V letalu je sedel znani ljubljanski letalec dr. Stanislav Rapo in v poljudnih besedah začel razlagati namen in smisel letalstva; poudaril je, kako si je letalstvo utrlo pot od najskromnejših začetkov do današnjega dne, ko je postalo najmodernejše prometno sredstvo, ki ima vsaj toliko sigurnosti, kakor vlek ali avtomobil. Obenem pa je letalstvo najlepši šport, ki krepi in plemeniti celega človeka.

Po predavanju so sledile praktične demonstracije. Dr. Rapo se je dvignil z velikim pličem v zrak in izvajal tam novirafolomejše akrobacije, s katerimi je hotel dokazati, kako otroče lahko se človek s tem aparatom v zraku igra. Nato je sledilo poskusno letanje z dajaštvom. Niso več časi, ko se je marsikdo bal vstopiti v letalo.

popoldne so se dijaki in morda še boli dijakinja, kar je treba posebej poudariti, ker pretivali med seboj, kdo se bo peljal. Vsak je hotel priti na vrsto in začeti nič, če je velik prič.

dne, se spuščal in se zopet dvigal vedno z novimi navdušenci letalstva.

Te dajaške ekskurzije bodo v znaten meri prispevale do tega, da vsaj med mladino izginejo o letalstvu razni predstodi, če so med mladino še sploh kaki taki pomisli.

Stupan in Lippai – šah. prvaka Maribora

Kdo bo šahovski prvak Maribora?

Maribor, 19. marca.

Po razburljivih igrah se je zaključil danes do pooldne mariborski šahovski turnir za prvenstvo Maribora s sejo klubskih razsodišča, ki je moralno kočno poseči v dogodek ter dolčoti plasman posameznih igralcev. Z razsodbo razsodišča sta zasedla prvo mesto v turnirju prof. Stupan in dr. Lippai, vsak z 9 točkami. Tretje in četrto mesto si delita Lešnik in Konič z 8 in pol točkami, sledijo pa Kukovec z 8, Bien 6 in pol, Lobkov 4 in pol, Mešič 4, Pergler 3, Sterniča 2 in pol, Šuštar 1 in pol in Dobrilna z eno točko. Turnir za prvenstvo Maribora je priredil Mariborski šahovski klub, ki je povabil k sodelovanju tudi vse ostale šah. edinice. Udeležila sta se pa z 1 zastopnikom SK Železničar in kult. društvo »Triglav«. Odločilna je plasman je bila partija dr. Lippai: Dobrilna, ki se je v igri sicer kontrala remis, pa je moralno razsodišče na protest prisoditi zmago glasom pravilnega dr. Lippai, ker Dobrilna ni prišel k nadaljevanju partije. – Turnir se je pričel začetkom marca, igralo se je pa po dvakrat na teden v kavarni Central.

Turnirsko vodstvo je imel prof. Sila, namestnik je bil Franjo Golec. Razsodišče so tvorili predsednik Mariborskoga šahovskega kluba ravnatelj Golouh, šahovski mojster Vasja Piric in turnirski vodja. – Po poteku turnirja bi bil morda zaslužil prof. Stupan sam prvo mesto, v dveh parijah pa je imel smolo. Dr. Lippai je prenenetljivo dobro igral in je edini od vseh udeležencev turnirja ostal neporažen. Koničev mesto približno odgovarja, Lešnik pa se je pokazal boljšega, kakor kaže to rezultat: bil pa je nerazpoložen zlasti v začetnih parijah. Kukovec in Bien sta proti koncu turnirja malo popustila, Lobkov in Mešič pa sta tudi igrala slabše, nego po navadi. Izrazitna smola je spremljala Sterniča in deloma tudi Šuštarja. Pergler in Dobrilna sta proti koncu turnirja malo popustila, Lobkov in Mešič pa sta tudi igrala slabše, nego po navadi. Izrazitna smola je spremljala Sterniča in deloma tudi Šuštarja. Pergler in Dobrilna sta proti koncu turnirja malo popustila, Lobkov in Mešič pa sta tudi igrala slabše, nego po navadi. Izrazitna smola je spremljala Sterniča in deloma tudi Šuštarja. Pergler in Dobrilna sta proti koncu turnirja malo popustila, Lobkov in Mešič pa sta tudi igrala slabše, nego po navadi. Izrazitna smola je spremljala Sternič

Mongolija med dvema ognjem

Prav gotovo je mnogo Evropev, ki si popoloma napačno predstavljajo deželo, ki sega v osrčje Azije, in v katero so danes uprete oči Japoncev in Rusov, ki so ob njene meje spravili toliko vojaščino, kot ga gotovo še ni bilo tod nikdar dosegaj. To je Notranja Mongolija, ki je, čeprav bolj na papirju, se vedno kitajska provinca. Na sibirski meji postaja dan za dan vse bolj živahno, ob njej so pripravljene rusek čete na udar. Globoko v azijski kontinent pa so se od vzhoda zajedli preko Mandžurije, živeli Japonci, ki hočejo do skrajnosti izkoristiti kitajsko nazadnjaštvo in so Kitajcem z razmeroma malimi milijoni segli preko glave. Gotovo imajo Rusi in Japonci svoje interese na tem, da si osvoje to deželo, ne morda radi njenega bogastva, ki ga je bore malo, temveč radi bolj pomembnih vzrokov, vseled katerih so si Rusi toliko prizadevali, da so dobili dostop na Tiki ocean, Japonci pa, da so na zemlje za svoje pregosto naseljeno prebivalstvo.

Zapuščena železnica

Kakšna je ta neznana dežela Mongolija? Dočasno sam postane njeni sliko že, ako prečitamo samo to, kar nam je napisal neki Evropic o kratkem potovanju iz Pekingha, bivšega glavnega mesta Kitajske, v Kalgan, ki leži na meji notranje Mongolije. Na severnem kolodvoru v Pekingu stoji vlak, ki vozi v Kalgan. Vse bi lahko rekli o njem, samo tega ne, da je podoben našim evropskim vlakom, čeprav v še tako skritem kotu civiliziranega sveta. Es sam voz ima označko prvega razreda, nato je nekaj tovornih vagonov, za temi pa kakšen ducat potniških vozov. To je prometno sredstvo kot pred sto leti v Evropi! Ze sama lokomotiva ne more vzbudit zaupanja v človeku. Kar je bilo boljšega, so Kitajci spravili že davno na varno v smeri proti Nankingu. Vsi boljši vozovi so torej izginili odtod, v Nanking ali kam drugam. Ostal je na tej progi, ki veže Peking z notranjo Mongolijo, samo en železniški voz I. razreda in še ta je popolnoma svojevrsten. V prvi polovici njegove notranjosti stote štiri mize, nekaj polomljenih stolov in osem pljuvalnikov. Natakar, oblečen v modro obleko, ki se mu na obrazu bere nezadovoljstvo, iz vrčka servira čaj, ki je bil že vračen v vozni listkom. Vsak čas so na ponudbo v žičnih košarah drobne zvitne, vroče in mokre rutice, s katerimi si obrise obraz in roke. To je izvrstna osveževalna metoda! Morada katera naših gospa tega ne verjame? Naj se prepriča sama! Vzame naj rutico, naj jo pomoči v vročo parfumirano vodo, jo dobro ovije in nato z njo krepko drgne obraz, seveda naj se izognne šminki. Takoj bo postala sveža, kot bi vstala iz vode. Posebno priporočljivo je ta način osveževanja uporabljati po obilnem in seveda dobrem kosišu ali pa, kadar z gosti sedite v zakajeni sobi. Videli boste kakšen vtis napravlja to nanje. Saj je vendar nekaj novega, nekaj originalnega, ne?

„Boljši“ potniki...

Ostali del prvorazrednega voza je razdeljen na tri dele. V njih potujejo „boljši gospodje“. Med temi je nek zasluzni učenjak, oblečen v svetlosivo svilo, nato moja malenkost in že smo pri kraju to gospodijo. V teh burnih časih pač nihče ne bo prez pravega vzroka potoval v Mongolijo, kajti tu se pripravlja borba, kakrsne še ni videla ta zemlja. Z onim učenjakom sva se najprej začela priprati za boljši prostor, to se pravi, vsak je hotel iz olikanosti imeti slabšega. Priklipili so lokomotivo, toda s tako silo, da je v vozu vse kar zašklepetalo. Okna so zarožjala, stene so se stresle, padala je posoda z miz, z gromozanskim ropotom je padla na tla viseča postelja. Bilo je, kakor da se zemlja trese. Toda nič za to, peljemo se naprej, čeprav ne udobno, pa vendar...

Kitajski vojak

Kamorkoli tuje pogleda v teh krajih, vse ga opozarja na to, da se tod nekaj pripravlja. Na malih postajah ob proggi povsod vidiš kitajskoga vojaka. Evroci si predstavljamo morda kitajsko vojsko kot neorganizirano in nedisciplinirano razbojniško tolpo. Toda v tem delamo Kitajcem krvico. Kitajski vojak napravi gotovo dober, če ne najboljši vtis: Brezhibna črna uniforma, sveta piščola, moderna puška ob strani, odlična vojaška postava, z eno besedo: Kakor bi videl evropskega vojaka.

Kitajski zid — največje čudo sveta

Tudi dežela sama je dokaj značilna. Gole, kamnitne puščave brez dreves, brez sledu, da bi tod bival človek, vse do neizmernih daljin, kamor nese oko. Na obzoru bodejo v nebo strme gore, ki se pri vsakem koraku pomikajo bližje in slednjič obdajajo kot strme stene ozko dolino, po kateri vozi čudoviti stvor železnice. In ko pomoliš glavo skozi okno, da bi videl vrhove teh gora, zgleđa nekaj, o čemer si elšiš samo pripovedovati in cesar si niti v svoji najbujnejši fantaziji nisi upal predstavljati tako, kakor to čudo sedaj gledaš pred seboj v vsej svoji rečnosti, v vsem bajnem veličastvu, ki ga je ustvarila nepojmljiva sila človekove volje in pridnost njegovih rok — pred seboj vidiš veliki kitajski zid. Skoro navpično se vzpenja preko nebottičnih gora, se vije preko ozkih elemen, pada kot slap v dolino, se zopet dviga in izgublja v zameleni daljavi neznanne doline. Kot ogromna kamenita kača, z obrambnimi stolpi na hrbtu, luskastno streho, tako se ti zdi. Človeška roka ni ustvarila nikjer enakega, niti podobnega čuda, in ga tudi ne bo. Grška akropola ali piramide egipčanskih faraonov so v primeri s tem kot igrače, kot prazen nič...

Vedno bolj pusta, divja, vedno bolj obupna postaja pokrajina, čim dalje greš v njeno notranjost. Le za trenutek se ti pokaže tu pa tam kot

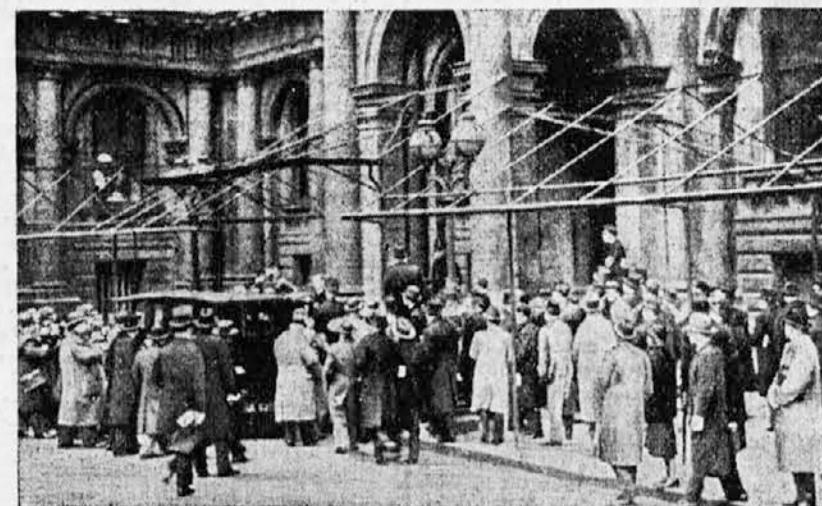
puna na morskih valovih veliki zid nad gorskimi obronki kot edino »živo bitje« v tej pustinji.

„Glinasti“ Kalgan

Ura poteka za uro, pokažejo se najprej osamljene hiše na izsušenih tleh, nato celo morje hiš iz sive gline, posušena rečna struga, velik most preko nje. Prvi pozdrav — sovjetska zastava, nato japonska in tam daleč na robu mesta tudi nemška zastava s klukastim križem.

Vlak se ustavi, pred nami stoji velik kolodvor. Saj je še tukaj tudi življenje doma! Plakati v kričecih barvah z evropskimi napisimi razdejajo tuju, da stoji na tem kosu zemlje mesto Kalgan.

Težko je danes priti dalje od Kalgana v Mongolijo. Minuli so oni časi, ko je bilo prosta pot kanjorkoh. Velika karavanska steza proti mongolskemu glavnemu mestu Urga je danes pod kontrolo čet iz Mandžurije. Evroci so v Mongoliji, milo rečeno, nezaželeni, posebno pa še časnikarji; kajti Mongolija je bodoče bojno polje, na katerem bodo merili svoje moči Rusi in Japonci. Na čigav račun, to je jasno že sedaj, a v čigavo koristi, to pa bo oznanil zadnji strel, ki bo odjeknil na tem bojišču.

Pred palačo, v kateri v Londonu zaseda Svet ZN

Ljudski pevci na velemestnih ulicah

Kogar zaneset pot v velika mesta, Dunaj, Pariz, London itd. se bo zelo začudil, ko bo na cestnem vogalu naletel na lajnjarja, poleg katerega stoji pevec, akrobat ali druge vrste »umetnik«. Mnogo teh v resnicu zasluži narančni umetnika, dasi so to navadno le izgubljene eksistence. Marekdo teh je imel na cesti prvi vidni uspeh in morda privkrat polno denarnico.

Še ni dolgo tega, ko se je na londonskih ulicah pojavljala pevka, katero so poznali pod imenom Roza, in žela velike uspehe. Z lajnjarjem, ki je spremiljil njeni petje, sta nabrala povprečno po 5 funtov na dan, ob sobotah pa, ko imajo Angleži že pred davnimi leti vpeljan svoj weekend, pa tudi po deset funtov. Še večji uspeh sta imela po drugih mestih in Liverpoolu sta imela do 50 funtov tedenskih prejemkov, kar je toliko kot 13.000 dinarjev. Slava »Roze« pa je na mah obledela, ko se je zvedelo, da Roza sploh ni Roza, pač pa preoblečen moški.

Neki komorni pevec, ki se je sprijed z družbo, se je v svoji jezi in trmi podal na cesto. Poiskal si je lajnjarja, ki pa je imel na svojem vozcu že kar cele orgle. S svojim krasnim tenorjem je privabljal ljudi, ki so se kar gnetli okrog njega in denarja je dejevalo. Na obrazu je nosil črno svileno krinko, da bi ga ne spoznali.

A tudi obratno se je že večkrat pripetilo, da je ta ali oni pocestni komedijant prišel do odrške slave. Mladi ciganka je pela po hišah nekega severnega angleškega mesta. Slišal jo je bogataš, ki je omogočil izobrazbo in postala je slavita koncertna pevka. Nekega slavnega violinista so izselili, ko je mrzlega zimskoga dne igral na ulicah. Edini sin ubogega predmestnega čevljarka je pomagal očetu

s tem, da je šel na ulico prepevat. Tudi ta je imel šečo, da ga je izsledil nekdo, ki se je razumel na vrednost njegovega krasnega glasu. Postal je sloveč operni pevec.

Nemška prvakinja v tenisu Cilly Aussem se je poročila s sinom italijanskega generala Muraria

Radio in SOS

Letno poročilo zedinjenih angleških radio-postaj navaja številke, ki dokazujo izredno učinkovitost na prošnjo policije ali zasebnikov oddanih klicev SOS. Na ta način se je našlo 46% poštevanih oseb, 55% preganjanj zločincev ter se oglašilo 24% prič pri prometnih in drugih nesrečah. Največji uspeh na tem področju beleži neki ameriški radioljubitelj, lastnik male kratkovalovne sprejemne in oddajne postaje, ki je rešil 5. oktobra leta 1934 parnik in nad sto človeških življenj. Ameriški parnik »Hawaii«, ki ga je hudo poškodovala burja na poti od Labradorja proti Halifaxu, je nujno klical na pomoč, a obalne postaje so iz neznanega vzroka preslišale klic. Ko se je zdela nesreča neizogibna, se je nepričakovano oglašil omenjeni zasebnik, ki je takoj odgovoril: »Štoril

bom vse, da vam bom pomagal.« Poprej je zopet zaman poskušal obvestiti obalne rešilne postaje, na to pa je dobil odgovor neke velike preko-oceanse ladje. Sporočil je tja točne podatke o kraju nesreče. Parnik je dve uri pozneje dosegel na cilj, vkrcal posadko in potnike ter zapeljal napopotajoče »Hawaiie« v najbližje pristanisce. Radioljubitelj je prejel neštevilo čestitk in pozdravov iz vseh delov sveta.

Dobro v obeh primerih

»Veš kaj, prijatelj, žena mi je resno zapretila, naj opustim kegljanje, ali pa pojde od mene.«

»Hm, ubožec, obžalujem te.«

»Ni treba. Saj bom brez nje v obeh primerih.«

Casnik je ležal na mizi. Razgrnila ga je, poiskala novico in je prebrala, Bog ve, v koliki pot že. Minute dolgo je strmela vanjo, to ga je dražilo in mučilo. Nato je počasi obrnila stran in ga pogledala trudno ter razočarano. »Da,« je rekla, »to bi torej lahko ti postal.«

»Lahko pa bi postal tudi Quisthus,« je odgovoril.

»Tudi Lüdersen bi bil lahko Quisthus.«

»No, jaz bi pa lahko tudi Lüdersen postal. V drugih okoliščinah. Nato seveda nikdar ne pomisli.«

To jo je malo umirilo, da je mislila. V njegovi nežnosti je bilo nekaj, kar jo je razočaralo, nekaj, kar jo je razočarovalo, nekaj, kar jo je kljub vsej gremobi prisilil do sočutja.

»Skoda,« je rekla, »da je moralno priti tako daleč.«

Berger je šel poln hvaležnosti do nje, postavil se je za njo in ji šel z roko preko las, ona pa je še vedno strmela pred seboj na tla.

»Čudno,« je dejal, »kako živim vendar brez vseh polnih človeških pravic, samo zato, ker hočem živeti.«

Berger in Rognos sta se dogovorila za soboto. Berger je odšel na sestanek s tesnobnim srcem. Sram ga je bilo, ker se je zadnjič preveč razgalil. Toda malo preveč je bil v skrbeh. Rognosa ni bilo.

Po deseti uri je Berger še vedno upal, da bo videl prijatelja. Celo uro ni bil izpustil vrat iz oči, nepotrpežljivo je čakal, samo da bi že bil preko prvega mučnega srečanja. Od desetih dalje ni več gledal na vrata, zato pa tembolj nenehno na uro. Minilo je četrtek preko deset, bilo je pol enajstih, počasi se je bližala enajsta ura. Tedaj mu je v njegovi neskončni žalosti postal jasno, da prijatelja ne bo. Ni mogel razumeti, odšel je po daljši poti domov, tako da Helena ne bi kaj opazila in začela izpraševati.

Ah, saj ni nič, to je vendar jasno, se je tolažil. Saj ni treba, da bi bil ravno bolan. Je že kaj drugega vmes prišlo.

Tiste štiri dni do srede je hotel z nekim nejasnim čustvom okrog. Kakor da bi mu kaj manjkalo. Kakor da bi ga za nekaj opeharili.

Nazadnje je prišel večer, ki ga je nestrnno čakal; odhitel je na sestanek. Neka slutnja ga je napravila negotovega v nervoznega. Uresničila se je. Rognos tudi to pot ni prišel.

Zdaj je Berger začel resno premišljevati o tem. Toda kakorkoli je stvar obrnil in pogledal, vedno se je ustavil na istem mestu.

Prav gotovo je bolan. Naravnost smešno, da ne poznam njegovega naslova, tako bi ga mogel vsaj obiskati.

Domov je šel po daljši poti, tako kakor zadnjic, toda zdaj ne zato, da bi se izognil vprašanjem, marveč zato, da bi bil sam s problemi. Posebno, da bi prišel do konca novemu problemu: kaj mu ta človek prav za prav pomeni.

Hodil je po ulicah gori in doli v ledenu, snežno-mrzlem januarskem večeru in ni vedel, kje hodi. Pa to tudi ni bilo pomembno. V resnicu ni bil nikjer drugje kakor sam v sebi. Tam pa mu je bilo dano bolj samotno kakor v onih dolgih, pustih letih, preden se je spoznal z Rognosom. Da, bilo mu je skoraj tako kakor tisti obupni večer, ko je prišel iz policije in vedel, da bo Quisthus moral umrijeti.

Ah, Quisthus, je mislil in globoka žalost ga je obšla. Ali mi niso z žolčem zalili moje žalosti do tebe? Ali mi niso preplašili mojega hrepenenja po tebi? Resnično sem te pogrešal in žaloval za teboj do obupa. Toda vse to bi bilo bolj čisto, ko bi ne bilo teh strahov, ki so me z njimi obsuli.

Mrtvi in dva živa

In oče se je smejal: »Ne,« je dejal. »Po deseti uri ni več.«

Nato je sinček voščil staršem lepo lahko noč in odšel. Berger je gledal za njim; ko pa so se vrata za njim zaprla, je dejal s trudnim in žalostnim glasom. »Njemu vsaj vsega tega ne moremo odkriti. On je še otrok, ki ima glavo polno junaških zgodb. Kadar bo večji, bo že razumel, ko mu bom vse razložil. Toda ne bi rad, da bi bil razočaran.«

Helena ni odgovorila; začel je nemirno hoditi sem in tja po sobi. Nazadnje je odložila svoje ročno delo in vstala v zdihljajem. »Tako torej,« je rekla. »Zdaj ti lahko vrnem, kar si mi nekoč povedal: čestitam zaradi Lüdersena.«

Postal je rdeč, skomignil je z rameni. »Moj Bog,« je dejal. »To nazadnje vendar ni taka čast. Navaden vodja poštnega urada.«

Tedaj je vprašala z nasmehom. »Ali ti ne bi bil rad kaj takega?«

»Ze,« je odgovoril iskreno, »zakaj ne.«

Nato je vprašala: »Ali si pripovedoval Rognosu?«

»Je že bral. Rekel je, naj si tega ne ženem k srcu. Lüdersen je pač imel pravico do povisanja, kot najstarejši prosilec. Rognos mi je skoraj očital, zakaj nisem bil prosil. Menil je, da je ono že pozabljeno, ono, kar se